

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

J.J. TESTAFERRATAE
CASTELLETTI
IN OBITU
CAROLI TERTII
ORATIO

Sac 234

IN OBITU
CAROLI TERTII
REGIS CATHOLICI
ANTEA SICILIARUM
ORATIO
JOSEPHI JACOBI TESTAFERRATAE
CASTELLETTI.

MELITAE,

Ex Typographia Palatii C. S. S. X Apud Fr. Jeannem Mallia ejus Typogra

M D C C L X X X I X.

SUPERIORUM FACULTATI

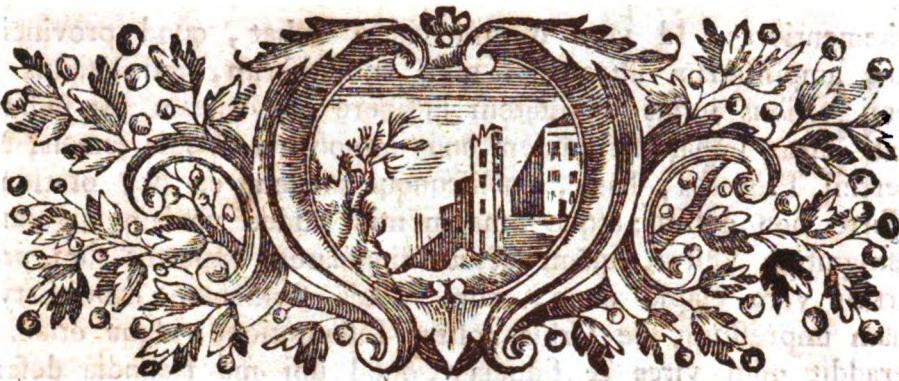

PIIS, AUGUSTIS, CLEMENTISSIMIS
CAROLI TERTII
REGIS CATHOLICI
FILIIS
IN UTROQUE ORBE
PRO HUMANI GENERIS BONQ
FELICITER DOMINANTIBUS
HANC
IN OPTIMI MAXIMIQUE PARENTIS OBITU
ORATIONEM
SENATU^I POPULOQUE MESSANENSI
HABITAM

D. D.

CANONICUS JOS. JACOBUS TESTAFERRATA
CASTELLETTI
EX D. VINCENTII FERRERI MARCHIONIBUS
S. R. I. EQUITIBUS, PATRICIIS MESSANENSIBUS.

ORATIO

SENATUI P. Q. MESSANENSI HABITA.

AROLO Tertio Optimo Maximoque Rege Catholico nuperrime vita functo, Vobis, P. C., cum in hodierno Peloritanae Academise Conventu datus mihi sit dicendi locus, gratum acceptumque fore mihi persuadeo, ti, seposito quovis alio thematis genere, nobilissimae huic Civium frequentiae Tanti Principis laudes more maiorum commendarem. Quid enim opportuñius hujusmodi temporis circumstantiae, quid Pietati Vestrae dulcissimum argumentum? Is profecto Rex ille est, qui Divina Beneficio bene & sapienter Siciliis jam praefuit, qui Urbem hanc præsentia sua exornavit, præmissis atque immunitatibus auxit, quem nos ipsi vidimus, cuius fascram dexteram plerique oculati sumus, cuius jucundissimam imaginem præsentem adhuc oculis habemus, cuius marmoreum Simulacrum portus nostri venustatem mirè amplificat, cuius denum apud Nos memoria evit immortalis: præterea quicquid de Ejus Virtute & Majestate ego dixerip, id omne Amantissimo FERDINANDO IV., quem Deus sartum tectumque servet, paterno exemplo & haereditario quasi jure refertur. Et licet præclara Parentis Gesta eximiaeque Dotes non modo apud omnes Hispanico Imperio vel subiectas vel socias Nationes, sed apud universum terrarum Orbem longe lateque patuant: quae tamen in præsentia dicuntur, proque rei opportunitate oculis subiecta fidelibus commemorantur, spiritus animos irritare solent, moxque in auditoribus accedentes.

vehementiores. Id vero mirum videri debet, quod provinciam hanc amplissimam ultro ego mihi commiserim, qui exquis ingenii viribus ipsius dignitatem sustinere non valeam. At imbecilitati meae impar sit quidem onus impositum; Vobis tamen, Martini Proceres, hanc, qualiscunque tandem ea sit, orationem offerre non dubito; atque omnem mihi audeo veniam augurari a Benignitate Vestra, quam saepius singularem expertus sum, praesertim vero elaps⁹ anno, cum Vobis sermonem habui, typis etiam impressum, de Urbis nostrae Instaurazione; idque etiam superaddit mihi vires & fiduciam, quod ubi me facundia deseret, vel lucidus Ordo, magnifica & grata Concionis amplitudo, omne Oratoris vitium occultabit. Verum de CAROLO Tertio Rege Catholico sermonem instituturus, statim rerum numero obruor, diversitate, & magnitudine, Is porro antiquissimorum Regum germeret, Avorumque clarissimorum aemulator⁹ tot tantisque pace & bello res gessit, ut qui omnes dicere eas velit, non unius Regis, sed pluriū historum debeat enarrare. Is idem tot propriis laudibus affuit, tot fuit Animi sui ornamenti cunctulatus, ut ea velle prosequi dicendo, immensi sit laboris. Itaque ego in vastissima rerum copia, faciam quod solent ii, qui terrarum situs pingunt, in breviisque quam tabella ceteris libenter praetermissis, ea solidam consequabor, quae in media illa rerum praeclarissimarum abundantia magis immortalitate digna videantur. Quare minime sequar eorum morem, qui quem laudibus ornare constituerunt, illius maiores a prima usque originem celebrare aggrediuntur: quam ego rationem si sequerer, difficilissimam mihi spartam sumerem atque infinitam. Quis enim possit angustis dicendi limitibus veruissimos historiarum fontes scriptari, ut nostri Herois progenies repetatur ab Hugone Capeto Comite Parisi⁹, Divoque illo Francorum Rege Aloysio, quem vitae Innocentia Coelitum numero adscripsit? Quis glorioſissimos Borboniorum fastos in epitomen redigat? Quis brevi complecti eloquio valeat ceteras Austriacorum, Sabaudentium, Bavavorum, Farnesiorum, Estensium, Medicorum, aliarumque Principum Familiarum origines? Quare ad aetatem nostrae propinquorem per multa saeculorum spatia ultra descendens, non a famosis Dicim, Regum, atque Imperatorum Imaginibus, qui illius spartam progenuerent, sed ab unicā Ejus Virtute, quasi a propria fonte, Catholicī Monarchae gloriam derivabo. In qua sane, quam mihi proposui, methodo, obesse magis dicendi artem, & copiam, quam prodest facile intelligit, quisquis materialē ipsam propheta agnoscat, cuius tantus est suis natusque splendor, ut si verborum sententiarumque luminibus illam circumvestire aut artificia. Oratoris distributione, quasi in partes, secare velis, quantum magis iaddes orationi, taceum detra-

defrahere videaris. Quo minus Vobis mirum videbitur, quod ego magis rerum narratione, quam panegyrica laude argumentum absolvere constituerim. CAROLO igitur Tertio, cuius obitum, Mamertini, honorandum funebri oratione ego censui, notum Vobis est Abavum fuisse Ludovicum Re & nomine Magnum, Regem Christianissimum, Mariae Thereseiae Austriscae vi- sum, qui Burgundiae Comitatū, Arausiana Dynastia, plurimis que in Belgio, & Germania expugnatis Urbibus, Galici Regni fines protulit, maximeque illustravit: Patrem vero fuisse Philip- pum Quintum, Duce in antea Andegavensem, Ludovici Delphi- ni & Mariae Annae Bayarae filium, qui militarium facinorum cupidissimus primus in Augustam Borboniorum familiam vastissima Hispaniarum atque Indianum Regna attulit, auctoque com- mercio bellisque susceptis Hispanorum industria & virtutem fo- vit atque amplificavit: Matrem denum exitisse Elisabeth Far- nensiam, Reginam animi corporisque dotibus, majorumque gloria praestantissimam, quae genus ducebat suum a Francisco Parmen- sium & Placentinorum Duce, & Dorothaea Sophia Neoburgensi Electoris Palatini Rhenani filia. Quod si fortes creantur fortibus, praestantique ex semine bona enascitur arbor, quid erat, nisi magnum ab Ilio expectandum, cui genus non solum vetus, sed etiam recens tota illustris offerebat exempla. Regius itaque In- fans primis ab annis praeclarae naturae atque institutionis Prin- cipem se demonstrabat: studiosus audiendi Historiam sacram & prophanam, musicen, linguas Europeas omnes, Geographiam; Mathesim, eeterasque singulas equestres artes naviter didicit; in primis autem Pietatem coluit Puer integerrimus. In tantae vir- tutis confirmationem unum finiuere satis sit; cum Illi adhuc Puer referretur Majores suos variis agnotiibus ornatos fuisse, & ipse- met quo potissimum titulo insigniri mallet, interrogaretur, senili maturitate respondit, se CAROLUM Sapientem velle nominari. Quo factum est, ut adhuc adolescentis, cum ex animi docilitate, morum elegantia, oris officiorumque seravitate, prae-maturaque Prudentia, de Religione, de se, de suis summa omnia polliceretur, Etrusco & Par- mensi Ducibus in Pace Viennensi destinaretur post Mediceos & Farnesios iamjam desequitos. Proinde a Barcinonensi Portu Antino- polim, mox Liburnum in Eritriam profectus, Florentiam, Pisas, Par- man, Placentiam adiit Dux electus, & proxime inaugurandus. Cum vero aliud ex alio brevi commutaretur, Philippus Rex Caro- lo filio, quem maximis rebus natum praeconoverat, recuperan- dae utriusque Siciliae curam demandavit, cum Regna haec ab extinto sine superflite prole Carolo Secundo, ex Austriacis ultimo Hispaniarum Rege, post gravissimum bellum & diuturnum penes agnatos Germanicos, Gaesares remansissent. Propterea at-

mo labentis saeculi xxiv. regrudescente iterum inter Europae Reges certamine CARQLUS Borbonius Farnelius jam Etruscorum & Parmensium Dux in primo adolescentiae flore, pietate tamen, liberalitate, animi magnitudine, rei militaris scientia præclarus, copiarum imperator eligitur. Mirum certe fuit, postquam memorabile, Ipsum ab heroica Parentis imagine nec degenerem, nec imparem, magnam rei molem aggressum, bellum confecisse vita sub papilionibus acta, aspera hieme Lucanorum Brutiorumque montibus peragratis, Bituntum, Aternum, Cajetam, Capuam, Bajas, aliasque arces ad deditioñem coegerit, hostes generosissimos fuisse, quae omnia cum summa non minus felicitate quam celeri fortitudine confecta fuissent, ingenti gaudio votisque publicis Rex Neapolitanorum est salutatus. Nec moram passus generosissimus adolescens in Siciliam traicere cogitavit. Terrestri itinere cum Tyrrhenis Calabriae finibus appropinquaret, a Nostris duo Oratores missi sunt Joseph Crisafius & Litterius Papardus, qui Senatus Populique nomine Illum salutarent & venerarentur. Gratam habuit Rex humanissimus legationem, inde Bosphorum Scyllaeum triremibus feliciter navigans inter hilares utriusque litoris plausus Pelori oras attigit, gollesque Carybdaeos propius mirari gavisus est, Messanam craftingia nostrarisque vias undique emblematis, simulacris, & carminibus ornatas equitans, tamquam alter Rogerius, festo apparatu Triumphator accessit, & Cives Mamertinos magnificentissime secum gratulantes honoribus amplissimis affecit, pluribusque Patriaū a uream quam dicunt clavem concessit. Quo tempore in aedibus Alcon trentibus morans Zancleos hosce lares aspectu suo beatuit, Clementiae, Pietatis, Virtutumque omnium signa dedit luculentissima. In Protometropolitana Basilica sanctissime adfuit tunc sole mīibus Feriis, quae Christi patientis cruciatis reuelendis sacra sunt, tunc lætissimae Diei, quae glorioissimam agit memoriam Dei Resurgentis. At dulcis rerum nostrarum commemorationi diutius me tenuit, faxitus Deus, ut licuti Urbs nostra, quae aliis Regibus hospitium quandoque præebuit, Parentem Optimum vidit, ita quoque FERDINANDUM Filium cu[m] MARIA CAROLINA conjuge præsentem aliquando aspiciat, parique officiorum significacione amplectatur. CARQLUS postmodum Rex Syracusis & Drepani omnes stravit reliquos, qui sibi adhuc adversabantur, donec Panormum nobilem felicemque Urbem audiens, solemnī pompa ab Archiepiscopo, comitantibus Regni Praesulibus, juxta veterem Sacrumque Regum Siculorum mōrem uictus est & coronatus, ab enique tempore audiit etiam Rex Hierosolymorum. Panormi quoque Illustrem Eminentissimi Ordinis Hierosolymitani legationem accepit. Utique Siciliae nova inde facies

comparata, & nova rerum prosperarum imago reclusa. Nam florentissimae hae regiones ab annis fere tercentis suorum Principum praesentia fuerant destitutae in provinciarum conditioem redactae. Regis autem adventu uni alterique Regno non solum pristinus est restitutus honor, verum etiam major splendidiorque dignitas accessit. Tam jucundam, Siculi & Neapolitani, felicitatem, . diuturniorem Vobis & aeternam jure merito credidistis, quum Rex Reipublicae charissimus lexitissimam sibi despondit Puellam sibi aequalem Mariam Amaliam Valpurgam, Friderici Augusti II. Ducis Saxonici, potentissimique Sarmatarum Regis & Mariae Josephae Austriacae filiam, mira pulchritudine parique praeditam sagacitate. Cujus faustissimi conjugii conditio omnibus acceptissima Dresdae, Deo bene juvante, confirmata est, Regis sponsi vices obeunte Principe Electorali Friderico Christiano Serenissimae sponsae germano fratre. Tum vero Regina in Ausoniā descendens ubique insigni magnificentia fastuque splendidissimo excipiebatur, pauloque ante quam felicissimus de illius itinere nuncius Neapolim pervenerit, qualis Ea propediem futura esset, Olympus quasi augurari visus est, edita medio Decembri fulgentissima aurora, quam vocant Borealem. Post peragratas Venetam & Pontificiam Ditiones ad Campaniae fines obvium invenit Regem, qui nobile prope Auxrem excitaverat tentorium, tandemque magno Procerum Comitatu Regii Conjuges Neapolim ingressi sunt. O felicem beatamque diei recordationem! O diem hisce Regnis fortunatissimum! Tota urbs Neapolitana vastissima & cum paucis numeranda ad laetitiam & magnificentiam comparari visa est, ac veluti renasci: porticus molesque triumphales miri operis Nobilium Ordo Civiumque Coetus ex tempore erexerunt: plebs numerosissima per vias pretiosa supellestili ornatas circumfusa lampadicis ludis festivoque ignis splendore noctes diebus aequavit: undique gaudium, plausus, laetitia, hilaritas resonabant. Omnes summam Nationis delestationem vultu ipso demonstrabant, maximaque futurae felicitatis spem alta mente reponebant. Quibus egregiis voluntatis significationibus magis magisque eo incitatus, quo sponte sua maxime ferebatur, Rex studium animumque suum convertit ad gloriam populorum amplificandam. Porro cum Equestres sodalitatem ab antiquis Neapolitanorum Regibus constitutae obsolevissent, CAROLUS; ne quid ad aulae suae splendorem deesset, neve optimates, qui bene de Republica meriti forent, praemio carerent, alios maximos Reges imitatus, amplissimum instituit Patriciorum Ordinem nomine, & auspiciis Beati Januarii Episcopi & Martyris praecipui Neapolitanorum tutelaris. Interea Regis Optimi suavissimis moribus illecti Cives universi justissimo illius Imperio delestantur, & cum omnia summa expectarent, tum in

maiorē boni omīnis spēm erēcti sunt, ubi Rēgina plures edidit li-
beros non modo venustos, sed ab īcūnabulis eam sagacitatem, bo-
naeque mentis īdīcia p̄raefere[n]tes, ut salutem toti Italiae atque
Europae innuere viderentur. Sed ecce novum instauratur hēllum, ma-
ximamque turbat gentium fidelissimarum felicitatem. Germani jam
a CAROLO, Hispaniarum adhuc Infante, depulsi ex utraque
Sicilia, iterum armati cōveniunt, atque in Latium irruentes
Campaniam prope ingrediuntur. Rex singulari magnanimitate lecto
exercitu hostibus fortissimis occurrit: apud Veliṭras magnis ani-
mis dimicatum est, novaeque pugnae nova succidente victoria, qui
adolescentior jam Rēgna expugnaverat, ea quasi veteranus sibi
suisque confirmat. Quo Romāna prope ad māenia aēto triumpho
Urbem ipsam accedere voluit. In suburbano Familiae de Patri-
ciis, quo se nocte receperat, Cardinales & e Quiritū Nobili-
tate Prīncipes m̄lti illūm cōvenierunt, omnesque Ipse perbe-
nigne excepit. Postridie Rōmā equo ingressus Pontificē Max.
Benedictū XIV. salutatum ivit, qui cum genib⁹ ad volutum suis
pieniſſimum Rēgem vidisset, tanta est voluptate perfusus, ut Il-
lum tenerrime & diu amplexatus diffīcillimi temporis acerbita-
tem ingenti consolatione leniret. Lustravit inde celebriora Ur-
bis loca circumfluente omnīum Ordīnum multitudine, incredibilis
plausu atque acclamātione: Sermonē Rōmāe habuit cum clarissimo
Regioque S. Georgij Equite Jacobo Stuardo, atque Henrico ejus filio
Duce Eboraēnti & S.R.E. Cardinali. Magoifico & splendido convi-
vio acceptus in Vaticano postea ad suos est reversus. Conjurū p̄raestans
tissima, quae cum liberis blandissimis Cajetae quietiori in loco se-
derat, obviam illi processit, unaque simul solemnibus votis ex-
petiti Neapolim inter effusas gestientis populi gratulationes redie-
runt. Regi vero ea prior cura fuit ad Templū maximum Bea-
ti Statoris Januarii convolare, grātias Deo agere, ibique vexil-
la ex hostibus reportata, tamquam opima spolia suspendere.
Constitutis sic rebus, depulsoque p̄raeliorum pēriculo prudentis-
tissimus Rex ad omnia Pacis studia totam animi voluntatem in-
penſius iterumque convertit. Itaque Rēgiam dulcemque Neapo-
lim poetarū fabulis & historiarum fastis celebrem, aēdificiis qui-
dem noī mījous ac Cīvībus nobilissimam, locique amēnitate in
primis fortunatam, novis auxit ornamenti, vētībus eadem li-
beralitate insūratīs. Cujus munificentiae testes sunt moles illas
Parthenopeo ī littore fluctibus atque hostibus objec̄tae: Domi-
ciliū omnium disciplinarū magnifico opere exornatum, nova-
rum Cathedrarū & opimioris mercedis accessione ditatum: In-
curabilium valetudinariū salubrius & solidius restitutum: Iter
Herculanense contractis aequoribus portibusque injectis. rotabile
effectum: Rēgia Bibliotheca, Palatinas: aliaeque publicae aedes;

theatrum amplissimum & pulcherri num: Pyramis illa marmore vario & forma singulari Ejus auspiciis coastructa, quae Beatae Virginis sine labe Concepae sustinet simulacrum. Idem plura alia opera testantur, quae oculis proposita CAROLUM Regem in omnem posteritatem Urbis restitutorem & amplificatorem praedicabant. Quid de villi Porticensi dicam, quae lunato Crateri, Vesuvio Monti, Sebetique undis totique Campaniae auxit venustatem? Quid de amoenissi nis aedibus, quae a suburbanis montis capite nomen habent? Quid de Prochita Insula, quae honesta & militari Regis recreatione longe praestat priscis probrofisque Caprearum oblectamentis? CAROLUS enim venatione, qua bello proluditur, se exercebat, & punctione curas allevabat: Quid de Caserta Praetorio magnificentissimo, quod jure merito Carolo Amaliopolis nuncupatum est, nobisque non modo Tusculum vel Tiburem, sed Escuriam repraesentat & Versalias? Quid de ditissimo rarissimoque Musaeo, in quo ex effossionibus Herculaneis, Pompeianis & Stabiensibus Rex Musarum Patronus impendio maximo collegit, suis pinacothecis dispositam, maximam copiam numismatum, tabularum, signorum, gemmarum, altarumque omnis generis eruditae antiquitatis deliciarum? Ecquis modo non possit Tibi, CAROLE, Augusti Octaviani elogium adtexere, quod literis proditum est, Urbem latericiam magna ex parte inventam, marmoream reliquisse? At beneficentiam Tuam non unus Metropoleos limitibus circumscripti, sed in utriusque Siciliae Regna, tanquam flumen Regium aquas, longe lateque difudiisti: Fidem faciunt Appula via stratis lapidibus ad Bovinense nemus aquata, aliasque plures antea vel praeruptae vel inaccessae, nunc demum communicae & dilatae: Vulturno amni pons ex lapide impositus ad ornatum commodiumque regionis: Fontes alter Gaudii cum exaruisset, alter Magdalena cum vetustate concideret, incolis & viatoribus ad Apuliae viam aquae penuria laborantibus restituti: Nuceriae, Aversae alibique privatorum lares effecti a militum hospitio immunes: Aqua Julia, quam in usum vicinae Coloniae Caesar Augustus deduxerat, in Domus Augustae oblectamentum totiusque Campaniae utilitatem triplici arcuum Ordine ad Vallem Magdalunensem ingenti molimine reducta. Praeterea publicae quietis studiosissimus Rex curavit diffidia plurima inter Ecclesiasticam & Laicalem Potestatem agitata terminari. Leges utriusque Regni, quas membratim divulsas reperit, in unum corpus cogi jussit, novasque pro bono Reipublicae edixit. Castrensem disciplinam reformavit, & indigenis arma tradidit. Navigationi & Commerceo prospiciens, quo maria a piratis purgarentur, classem comparavit, portusque Agrigentium & Brundisium apertuit, pacisque foedus iniit cum Ottomano

Imperatore. Contra vitia quaelibet acerrimus, ne populos desidia corrumperet, quos Censorum sententia inertes declaraverat, in claustra compulit, ubi aut civiles artes colerent, aut publicis operibus mancipientur. Ne commercia & nundinae usūris macularentur, Hebraeos ab hisce Regnis exulare jussit. In fovenidis bonis artibus & liberalibus disciplinis quanta exarsit cupiditate! In amplificandis perficiendisque artificum operibus quantum advigilavit! Nota sunt vasa illa fictilia, quae Murrina dixeris, Japonensibus & Sinensibus similia Neapoli elaborata. Sed multa quidem & varia silentio praeterire necesse est, ne diutius sermo protrahatur: quaeque alia in utraque Calabria, Lucania, Peucetia & Sicilia nostra potissimum facta & instaurata sunt, ea Vobis, Auditores, sine mea recordatione innotescunt. Mihi vero dum ista commemoro, videtur, si ita loqui fas est, ex appropinquante benefico tanti Regis fidere non solum quodam singulari sensu laetitiae commota fuisse contermina Pausilipi, Megarae, Miseni, Cumaram, Palinuri loca, sed vitam quasi recuperasse ipsammet inanimem, quae diutissime consepulta jacuerat, rerum vetustatem. Porro Herculanium, Vesuvii eruptiōibus diruta magna Urbs, post longissimum annorum spatium, CAROLI auspiciis se visendam praebuit cum aliis Puteolanis vestigiis: itemque in sinus Tarentini recessu Heraclea, Urbs quoque inlustris, duas pulcherrimas tabulas, vetusto Dorismi genere scriptas, in apricum protulit. Ingentia saxa, quae vetus Neapolitanae Ecclesiae kalendarium continent, non nisi felici CAROLI Regis aetate, vultum proferre suum voluerunt: ita pariter ad fortunatum idem aureumque tempus vera & sincera Beatissimi Januarii acta, Bononiae prius inter tineas occultata, foras emerserunt. De solida pietate quid proferam? Quid de Templorum reverentia, Sacrorumque Ministrorum obsequio? Ecclesiasticarum rerum amantissimus suis ipse manibus tradere voluit Cardinalitiae Dignitatis insignia Dominico Ursino Gravinense Ducī, atque ad Divinum apud familiares suos cultum promovendum, inclitum Constantinianum Ordinem, cuius Praefecturam sibi suisque reservatam dixit, instauravit: Cum Barii esset, ubi Reges Neapolitani honorario Canonicatu potiuntur, illius Ecclesiae choro interfuit, & quotidianas uti vocant, distributiones accipere non est dignatus. Jam nunc ad aliud, P. C. Gloriae fastigium, quo CAROLUS III. ascendit, progrediamur, cui a summo Regnum Rege Deo majora virtutum praemia interea parata sunt. Obiit Mantuae Carpetanorum nullis retictis liberis FERDINANDUS VI. illius frater natu major, gemini Orbis Monarcha Pacificus atque integerrimus: quare CAROLUS postquam utrumque hoc Regnum per annos xxiv. optimis legibus moribusque rexisset, ad amplissimum

gum Fratris solium vocatus est. Sed abscedens a nobis non totus abscessit. Etenim nobis aeternum caritatis suae pignus dono reliquit dulcissimum FERDINANDUM spei mirifica filium, qui Parentem Opt. Maximum aemulatus, non modo Sicilias moderatione & justitia supra aetatem singulari gubernat, sed Italiae universae maxima est ornamento: Itaque CAROLUM & dilectissimam Conjugem cum pulcherrimis filiis in Hispanias proficiscentes vidistis, Neapolitani, summo quidem gaudio, & summo pariter moerore, quia clementissimi Regnatoribus Vestra Republica privabatur. Mari ventisque obsecundantibus primo appellunt Barcinonam, ubi magnam festorum ludorumque celebritatem invenierunt. Inde Caeseraugustam Seditiorum Metropolim Senatum Populoque plaudentibus pari gaudiorum testificatione ingressi sunt: Quo loci pii Reges venerari voluerunt Aedem illam, in qua summa Religione servantur Sacrae Martyrum innumerabilium Reliquiae, qui sub Deciano Praeside prima Christianorum aetate pro Sancta Fidei defensione admirabili fortitudine occubuerunt. In Regiam Matriti sedem Proceribus comitantibus cum pervenissent CAROLUS & Maria Amalia, maiestate sua Metropolim illam exhilararunt. Gaudii seges immensa statim undique redundavit: Certe jucundissima laetitia signa dederunt Castella, Valencia, Murcia, Grana-ta, Legio, Beturia, Asturia, Galaecia, Navarra, Cantabria, Gui-puzcoa, Catalonia, Aragonia, Hispania, Giennium, Corduba, Alava; Insulae Philippinae; Antillae, Fortunatae & Balearicae; Septa, Icolmum; Americanae Mexici, Peruviae & Chilii Dominationes, & quotquot alia sunt Regna, Provinciae, Urbes, Castra, Oppida, Municipia, Coloniae, quae Hispanicum Imperium Soli Orienti atque Occidenti quavis anni tempestate semper obvium constituerunt. At quam varius est humanarum rerum status, quas mortalium conditio patitur vicissitudines! Maria Amalia Saxonica Austriaca rarae pietatis, confilii & speciei foemina, Regum nepos, filia, conjux, mater, ubique pia, ubique felix a celebrissimo Duce Vithechindo, CAROLI Magni aequo, sanguinem trahens, primo novi Imperii anno vix elapsa, aetatis vero xxxvi vix incepto, improviso veluti turbine abrepta est. Immature dignissimae conjugis funere doluit Rex, neque ulla temporis longinquitas, aliatumque rerum gravissimarum administratio delorem vel leviter avocare unquam potuerunt. Eam vix mortuam Ipse coram omnibus sanctam appellavit: Regina enim adeo amabili integerrimaque praedita erat indole, ut nihil magis. In omnigesa filiorum educatione vigilantissima, in mutuo castissimi sponsi amore mirabilis, erga pauperes liberalis, in Divinarum rerum exercitatione pientissima, Sacra Synaxi saepius & summa animi copotisque demissione se reficiebat: Regiis Sacellis, quae necessaria

pia erant, suis Ipsa manibus parabat, suisque etiam manibus jam
 antea Capuae suit & composuit vestem, qua tumulari decre-
 verat, & qua revera sepulta est. Invicta fortitudine Aulam Pa-
 ternam afflictam belloque oppressam vidiit. Moriens, modestiae
 amans, omnem sibi vetuit membrorum sectionem & omne in suo
 Corpore odorum & balsami condimentum. Ad theatrum aliquando
 cum filiis accedens, monitas voluit dramatis personas, ne quid
 liberum proferrent; Picturae & Statuariae Academias etiam cum
 sua prole visitans, omnes jussit auferri imagines, minus hone-
 stati consentaneas. Sed quo abrerior? Quid a viri laudatione ad
 illam uxoris dilabor? Itaque ad rem redeat sermo. Interea Ca-
 tholica Monarchia potitum talem Hispania experta est CAROLUM,
 qualem Italia admirata fuerat, itaut Ipse integer vitae omnisque
 probitatis plenus jugiter visus sit Religionis adsertor, Nobilitatis
 Tutor, Defensor Senatus, Populorum Conservator, Scientiarum &
 Literarum Fautor, Artium Qmnum Amplificator, Mercaturae,
 Rei Nauticae, Bellicae, Agrariae, Economicae, Politicae Patro-
 nus, Commercii propagator, Pauperumque Pater, quo vel maxime
 titulo gloriabatur. Quae singula cum prosequi dicendo per tempo-
 ris brevitatem haud liceat, pauca ex illis delibabo. Ut Evangelicae
 veritatis lumen per Aliam; Africam, atque Americam diffundatur,
 Rex non tantum titulo quam re Catholicus enixe curavit emitti Ec-
 clesiasticos viros, qui sublata Idolorum superstitione, erroribusque e-
 vulsi, Christianae Fidei semen apud barbaras gentes propagarent. Ut
 Beato Josepho Calasanctio Aragonensi, Scholarum Piarum Fundatori,
 & Venerabilis Simoni de Roxas ex Instituto Redemptionis Captivo-
 rum ab Apostolica Sede religiosa fieret canonizatio, diligenter
 studuit. Joannis Palafaxii Episcopi Angelopolitanus inde Oxomen-
 sis, ut causa in Sacra Rituum Congregatione absolveretur, incu-
 buit. Ab Hispaniarum Regnis cum Jesuitas jussu suo discessis-
 sent, in Ecclesiis, quae sub ipsorum erant cura, pari majorique
 cultu res Sacras perfici imperavit. Ut suam aulicis suis devo-
 tionem erga Deiparam originali culpa immunem instillaret, con-
 spicuum instituit & equestrem Nobilium societatem instar Velle-
 ris Aurei sub tutela Beatae Virginis eo titulo nuncupatae. No-
 sturnas templorum supplicationes, in eisque ludos, cantus, cho-
 reas & quicquid prophanum redoleret, interdixit. Pro Iustitia
 recte celeriusque administranda nova Tribunalia instituit, proque
 tuenda Religionis Orthodoxae propagatione novas Episcoporum
 sedes credidit esse erigendas. Novum item Codicem Legum His-
 panarum edere non praetermisit acutissime digestum, quo plura
 Gothicæ Jurisprudentiae capita reformatur. Quantopere vero ju-
 vit ac fovit propositis etiam praemissis Architectonicen Civilem

&

& Militarem, Pictaram, Statuariam, Calchographiam, aliasque
 omnes artes pulcherrimas, atque utilissima opicia. Gymnasia
 Hispalense, Vallesoletanum, Barcinonense & quotquot alia Mu-
 farum domicilia Hermanticae, Versiliae, Huescae alibique etiam
 in Americis florescunt, sua providentia firmavit. Nova ab eo
 Collegia aperta sunt, in quibus clarissimi Antecessores docent
 elegantiorum humaniorum litterarum methodum, severoris, criticae
 historiam, Jus Naturale & Gentium, Astronomiam, recentissima
 Physicae phoenomena, Matheſim ſublimiorem, Botanicam quoque
 & Chimiam; & ne longior ſim, Ipſe studia quaelibet impeneſe
 urgere non deſtitit, nilque habuit charius, quam eruditionem, non
 illam tumidam & inaneim, ſed pietatis & utilitatis condimento
 temperatam: revera quantum Regius Favor Egregiae Nationi pro-
 fuerit, ostendunt tot librorum omissis generis editorum varietas
 & ſapientia. Urbi Metropoli, Palatiis Regiisque Villis nova ad-
 didit, atque elegantissima ornamenta, Gadibus, improbum opus!,
 vicinam Insulam vallo circumduxit: prope novam Carthaginem
 mirum excitavit navale, ubi naves auſtariae & belliae ab indi-
 genis aedificantur. In utraque India Colonias, populos item vel
 agrorum sterilitate, vel terrae motu, vel alluvionibus oppreſſos
 mirifice ſublevavit. Latam in Europa Regnis regionem, quaę
 antea deserta omnino fuerat, ad totius Imperii amplitudinem,
 ut frequentissimis incolis redundant, effecit, novarumque Ur-
 biuum CARLOTTAE & CAROLINÆ jecit fundamenta in
 Vandalitiae latitudiniis. Vias publicas, portus, pontes commercii
 cauſa dilatandi, prout etiam Hospitalia & Nosocomia, vel aperuit
 vel compoſuit: In fluminibus ad minuendos pluviarum impetus,
 transmittendasque ad vicina loca aquas, incilia utiliter excogita-
 vit. Praesertim autem alveum magnificentissimum magna Idrau-
 licea peritia effodit in Aragonia, quo Mediterraneum mare O-
 ceano magno uniri facillime potest. Regnorum arces reſtituit,
 communivit, in quaum numero illa eft inter ceteras, quaę in
 Cathaloniae finibus Galliam rēſpicit, & Figuera appellatur. At
 omnia quaę providentior Rex ubique & in dies praescripsit, quis
 geſerre poſſit? Ecclesiasticis Ministeriis, Civilibus & Militaribus Of-
 ficiis eos ſolum praefecit, quos Sanctitas, Probitas, Solertia atque
 Industria comprehendebat: Tanta demum in ſumma Celſitudine
 Benignitas illi fuit atque Iuſtitia, ut in Eum, tamquam in re-
 divivos Trajanum, Hadrianum, & Theodosium Romanos ex
 Hispania Imperatores, omnium admiratio converteretur: Quae
 omnia id eſſecerunt, ut Ipſe ſuis non ſolum & exteris, verum
 etiam Summis Romanis Pontificibus aliisque Orbis Terrarum Re-
 gibus chariſſimus evaſerit, & ab eis praeclaras habuerit legatio-
 nes: Imq; ipſa Tellus tanta. Rege gaudere viſa eft, cum in Myp

Mae Regno plura patefecerit marmorea Cœstiberi characteris inm
pumenta, idola, vitra mire deaurata; variaque numismata Co-
lepiarum, Agrippae, Augusti, aliorumque. In America quoque
nouum metalli genus, argento simillimum, emersit. Et veluti FER-
DINANDUS Catholicus auri Americani primitias Alexandro VI.
transmiserat pro Basilica Liberiana deauranda; ita pariter CAR-
ROLUS Rex calicem ex novo metallo affabre conflatum per
Equitem de Azara Romæ Oratorem exhibuit Rio VI., quem iu-
praesentiarum Pontificum Opt. Max. habemus, & nostri Monarc-
hae admiratores. At quam rara est omni ex parte quieta felicitas!
Hispanicum Imperium CAROLO III. armorum tumultu
vacuum non fuit; Licet Ipse gloriam non crudelitate acquire-
dam, sed humanitate & clementia putaret, & non tantum victoria
gauderet, quantum Civium internecione commoveretur, debuit
tamen aliquando ad servandum Nationis honorem & incolumentem
terra marique praelia indicere, exercitus ordinare. Vix Iber-
iam ingressus pactum familiare Borbonicum iniit cum Rege Chris-
tianissimo, cum FERDINANDO filio Siciliarum Rege, & Phi-
lippo Fratre Parmentium & Placentinorum Duce. Primo bellum
declaravit Britannis & Lusitanis: Inde Imperatori Marocano. Se-
mnel atque iterum classem instruxit contra infenissimos, qui Ju-
liam Caesaream in Africa occupant, piratas. Calpen ad Hercu-
lis Columnas ingenti cinctu obsidione, quo tempore maxime enixa-
tit Populorum amor: Archiepiscopus nempe Toletanus, Prior
Generalis Praedicatorum, plures Civitates, aliique praegulari Ante-
ritates nobilesque Viri mirabili exemplo suos ingentes censu pro-
belli impenditis genetose obtulerunt. Minorica denique suis armis
fortiter superata est, Angli a Mexici stationibus depulsi, insulæ
que earum regionum occupatae. Verum funestas praeliorum
cordationes a nobis arceat memoria jucundior. Cum ego, P. C.,
CAROLI III. laudes hac die, quantum temporis angustia patie-
batur, adambrandas suscepimus, fas mihi non censeo praeterire
illius filios, quorum eximiam virtutem in magnam Patris glo-
riam redundare, non est ambigendum. Itaque ad fortunatam for-
bolem oculos cogitationesque convertite. CAROLUS Antonius
Princeps antea Tarentinus & Juventutis, inde Princeps Astur-
iorum, modo Inclitus Imperii Successor generosissimam, quæ
etiam a Puerto pollicebatur; indolem jam plane glorioso soeno-
re ostendit, atque ad Monarchiae bonum cum Aloyia Ma-
ria Theresia Borbonia in filiis amplificat: in quo quidem Prin-
cipe praesentis iacturae solatum habemus, cum Ipse haereditariu[m]
in sanguine naectus sit Parentis majorumque virtutem. FERDI-
NANDUS Rex nobis omnibus in deliciis & amore est, quamque hg-
buit ex MARIA CAROLINA Lotaringia-Austriaca prolem; quam

crescere admiramur Ave simillimam virtute, simillimam Imperie
 Deo favente admirabimur. Maria Alloysia Leopoldo Archiduci
 Austriaco & Florentino nupta Etruriam universam beat, liberos
 que edidit Majoribus Suis haud impares, in Europae Regnis fer-
 liciter dominaturos. Gabriel Hispaniarum Infans Magnusque My-
 hitis Melitensis Prior praeter cetera omnia Regii Principis or-
 pamenta, acris ingenii aciem ad studia adeo intendit, ut Latina C.
 Salustii opera in Hispanicum sermonem verterit elegan-
 tissime. Sed, heu!, cum Gabrielem hunc nomino, quis Ver-
 strum, Auditores, lacrymas cohibere possit? Magna de stirpe Ne-
 pos, quo alter vix generosior seu pedes is militares ageret mo-
 tus, sive equi spumantis atinos calcaribus fodere, animi vero
 praestantia & magnitudine multo illustrior, ostensus tantum nobis
 fuit, simulque cum ornatissima Conjuge Marianna Victoria Lusi-
 taniae Infante paucis ante Parentem diebus immaturo fato ter-
 ris abreptus est. Paschalis Antonius & Maria Josepha Paterna
 in Aula degunt; alter Parentis fratruncus enitit virtutibus; al-
 tera omnibus iis, quibus Regia Virgo insigniri potest, cumula-
 ta dotibus, eas in se rafert virtutes, quae elucebant tum in op-
 tima matre, tum in geminis. CAROLI Cathelici Sororibus Ma-
 rianna Victoria uxore Josephi Fidelissimi Lusitanorum Regis, &
 Maria Antonia Victoria Amadei Sardiniae Regis Conjuge. Verum
 clarissimus Ille tor Illustrium Filiorum Parens, qui post vietas optimaque
 gubernatas Sicilias, Hispanicum per annos fere xxx. rexit illu-
 stravitque Imperium; qui Pius, Justus, Prudens, Modestus, Gravis,
 Continens, Clemens, Indulgentissimus semper visus est; Optimus Ille
 Maximusque CAROLUS III. Rex Catholicus, saeculi nostri Do-
 cus, aetatis suae anno: lxxii. ultimo mox elapsi anni mense,
 receptis summa demissione Sacris Orthodoxae Religionis Mysteriis,
 alaci constantique animo spiritum bona spe: cumulatum es-
 flavit, sive potius ex brevi & molestiarum plena in aeternam
 & jucundissimam vitam migravit, virtutum suarum praemia & Deo
 receptorus. Nunc equidem sentio, Auditores Ornatussi, quam
 multa, quam magna, est preesse & summatim & dista sint. At quae
 in CAROLO Rege vietas erat splendidissimae Praetor Religionem,
 etiam fallor, enitit Populorum Amorem, & erga fiduciam genes di-
 lectio. Quae huc usque memoravi, egregie id demonstrant; &
 multa alia proferri potuissent. Porro in regionem hanc peste la-
 borantem naves omni comiteatu onustas, pharmaca & subsidia
 quaelibet ab Urbe Neapoli direxerat: utque jacturas, Velitris Ejus
 ab exercitu illatas, repararet, indigenis Neapolitarum Civitatem
 largitus est. Ecclesiastica hujuscce Regni munia dignatesque non
 nisi Siculis conferci indultit. Quid vero in novum vastumque pe-
 lagus ingredior? Verissimas quidem Exitus demonstravit eas Glorie

variaciones, quas CAROLO, vix adhuc ex ephebis egresso, augurati sunt tum Atestius Dux Mutinensis, quando Eum in Italico itinere salutatum ivit, tum Eques Aurelianensis, quando Ipsum Antinopolis transeunte Christianissimi Regis nomine pretiosa gladio donavit. Quid jam plura addam? Quid propterea subjiciam Exhortandae CAROLI III. Gloriae neque mea, neque alterius cuiuspiam pax esse poterit Oratio, cum Illius Nomen celebritate sua ubique innotescat, nullumque reperiret hominem vel apud Nos, vel apud Antipodas, cui Ejus Fama cum laude non pervenerit: Nequaquam quisquam dicendi ardore abruptum censeat si CAROLUM Tertium alteri CAROLO, inter Hispaniae Reges Primo, quem inter Caesares Quintum numeramus, comparavero. Quare diutius immorari in celebranda Ejus memoria supervacaneum est; quae profecto in omne aevum omniumque recordatione duratura est firmior tot numismatibus, totque vel aeneis vel marmoreis simulacris atque epigrammati, quae in utraque Sicilia, in Hispaniis atque Indiis ab amantissimis Populis Optimo Maximoque Monarchae excitata sunt. Quae cum ita se habeant, unusquisque cognoscit, cur ego potius historicam quasi epitomen rerum ab egestarum, quam aliud compatum, sed involutum sermonis genus, vobis afferre valuerim. Argumentum enim, ut ab exordio dicebam, ornari negabat, utpote ex se magnificentem, multiplex, grave, nobile, & suam luce splendidissimum. Quantum vero ad Nos nostrisque res pertinet, nil aequius visum est mihi, quam tenue hoc amoris gratique animi officium Ei Regi, cui plurimum Urbs nostra debet, tum meo tum totius Civitatis nomine offerre. Tenue quidem hoc officium est, neque a me maius expectari poterat. Si vero alii clarissimi per Europam Oratores idem argumentum meliori eloquentia pertractabunt, ego tamen gaudeo, me ab obiectis notitia fortasse celerius, quam quisque alias in dissea regione, illud suscepisse atque evulgasse, ut ardentiorem civium nostrorum amorem demonstrarem. At tandem ad plenum orationis mense votum id unum remanet, ut quena, dum apud Nos imperabat, summis columinis obsequiis, Eundem quamvis demotuum veneremur, animaque Ejus, quae tamen toto vitae cursu innocentissima fuit, beatitatem sempiternam a Deo efflagitemus.

